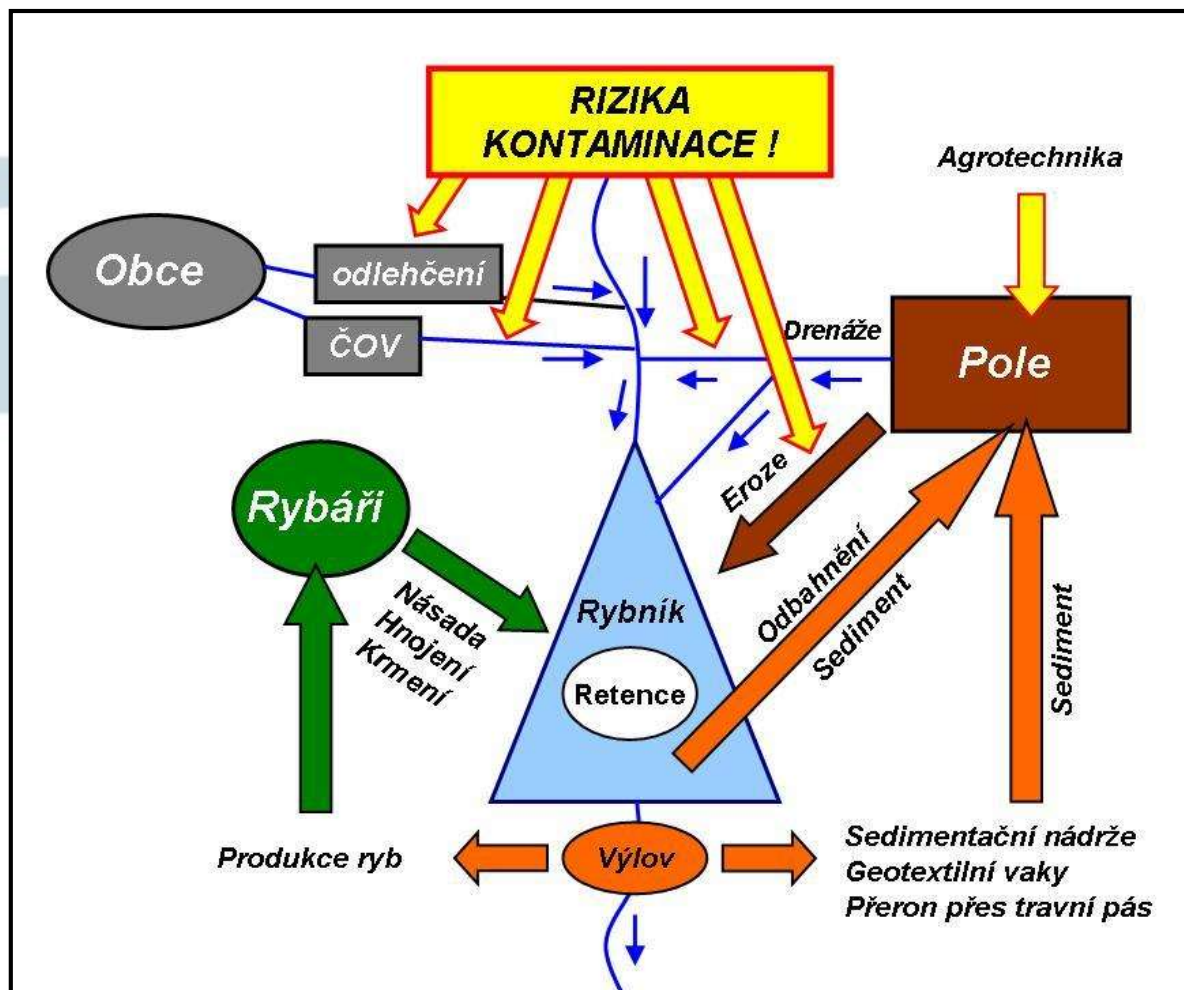

JAKOU ROLI MOHOU HRÁT RYBNÍKY V ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINĚ?

Jan Potužák a Jindřich Duras

Rybníky účinný nástroj pro recyklaci živin v mikropovodích

➤ Přírozená retence živin

➤ Rybníční sediment

➤ Nadměrná eroze

➤ Bodové zdroje

➤ Kontaminace sedimentů a vody

➤ Strojení a výlov

Horusický rybník ***2012-2013***

HORUSICE

Horusický ryb.

Horusický ryb.

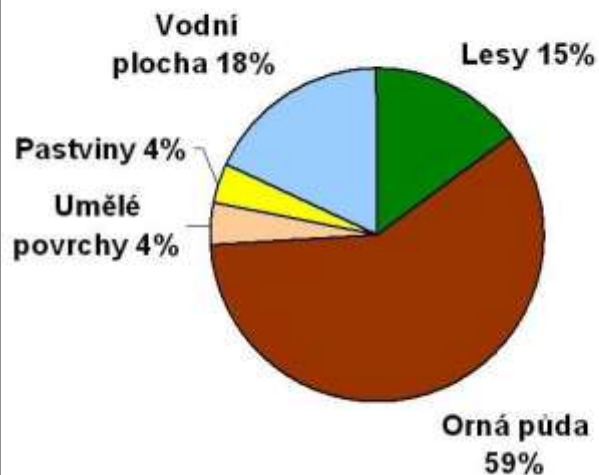
Bošilecký ryb.

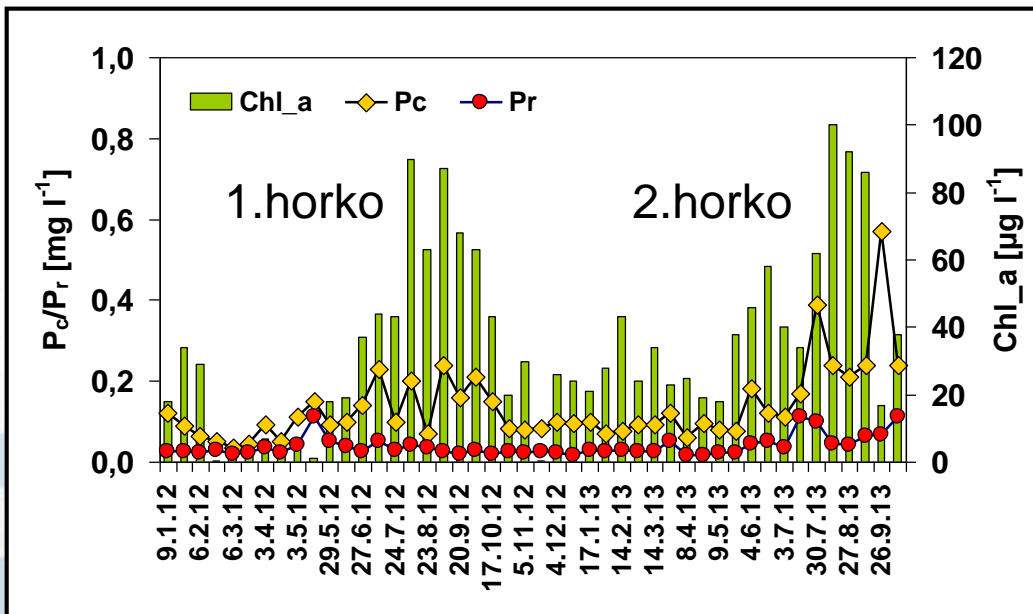
Vlkov

Vodní plocha – 415 ha
Objem vody – 3,97 mil. m³
Plocha povodí - 56,6 km²
HRT 2012 – 230 dní
HRT 2013 – 84 dní

- Přítoky
- Odtok
- ★ Sediment
- ★ Deponie

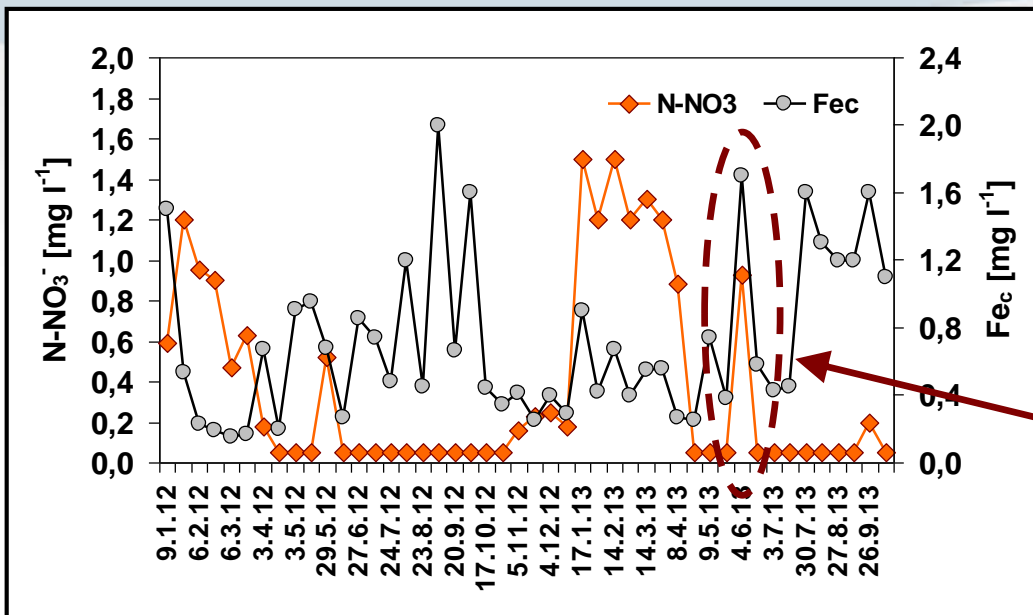
Využití povodí

2012 AVG: P roční – 0,114 mg l⁻¹
P vs – 0,133 mg l⁻¹
Chl_a roční – 31,3 $\mu g l^{-1}$
Chl_a vs – 37,4 $\mu g l^{-1}$

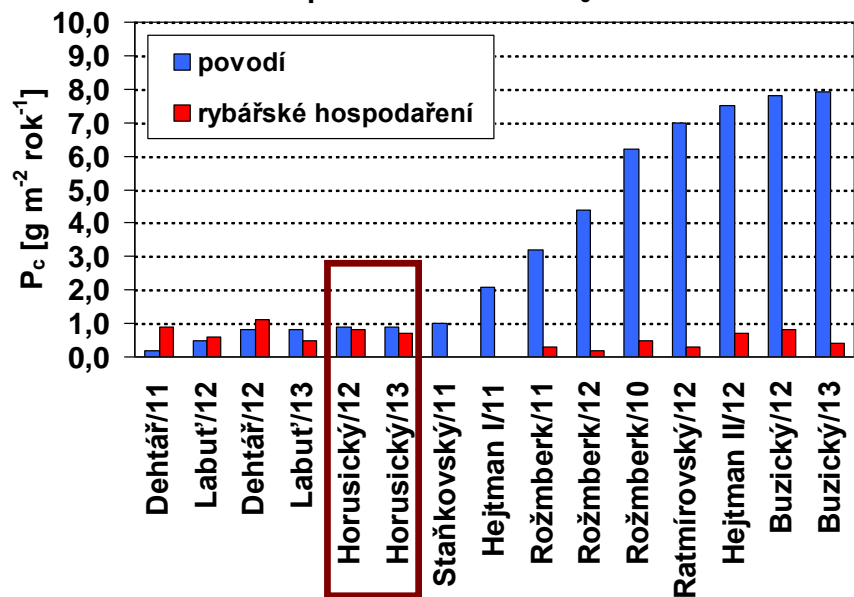
2013 AVG: P roční – 0,167 mg l⁻¹
P vs – 0,196 mg l⁻¹
Chl_a roční – 42,3 $\mu g l^{-1}$
Chl_a vs – 48,8 $\mu g l^{-1}$

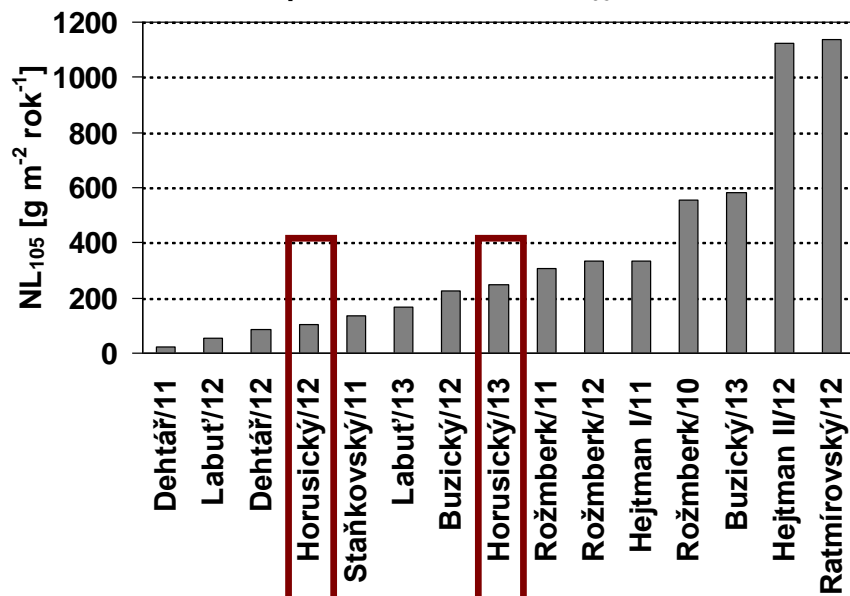
- Vyšší koncentrace Pc a Chl_a v druhém roce (II. horko)
- Jarní přísun $N-NO_3^-$ a následná efektivní denitrifikace

Přísun $N-NO_3^-$ a Fe s povodňovou vlnou

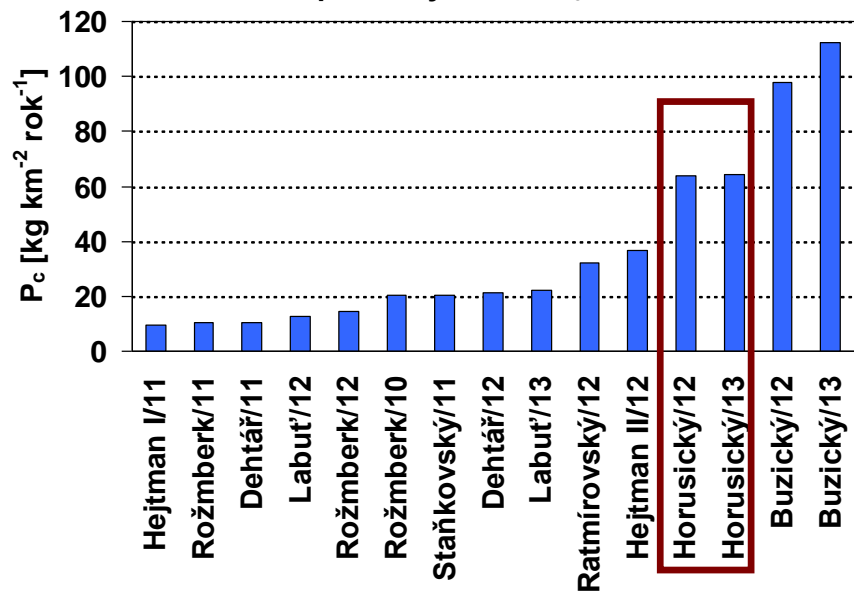
Specifické zatížení P_c

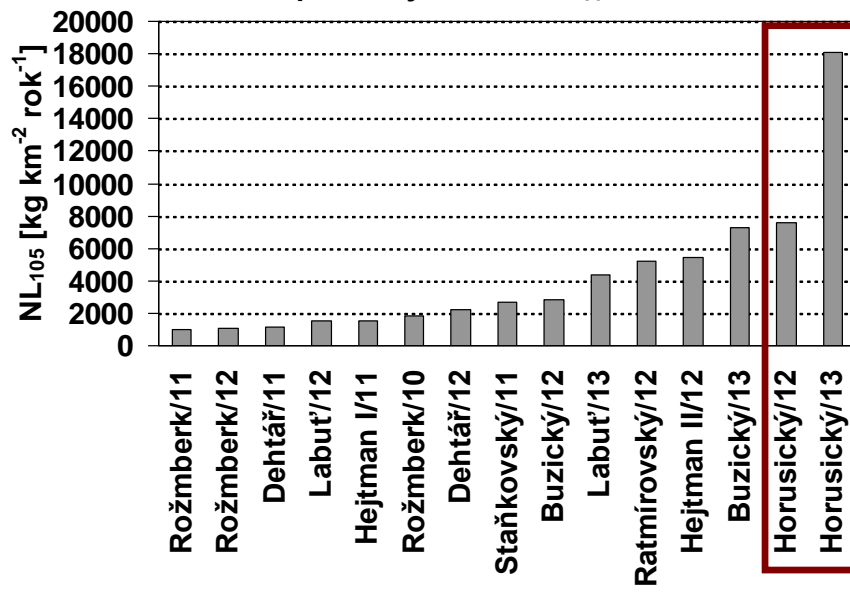
Specifické zatížení NL_{105}

Specifický odnos P_c

Specifický odnos NL_{105}

Bilance P 2012-2013

Rybáři

6,16 t

+ 2,93 t

~ 1,5 t P
odbahnění loviště

3,23 t

Povodí

7,25 t

-2,34 t

4,91 t

2012

3,62 t

2,87 t

79 %

0,75 t

59% 2,14 t

2013

3,63 t

-15 %

4,16 t

47% 1,71 t

-0,53 t

Hejzlar et al.
2006

Parametr	Přítok [t]	Odtok [t]	Bilance [t]	Retence [%]	SZP [g m ⁻²]	SOP [kg km ⁻²]
P_{rozp}	3,8	1,6	2,2	59	0,9	66
NL₁₀₅	1453	1167	285	20	350	25659
NL₅₅₀	1078	681	398	37	260	19044
Nc	128,6	57,8	70,8	55	31	2273
N-NO₃⁻	82,0	26,7	55,3	67	20	1448
N-NH₄	12,7	8,8	3,9	31	3	224

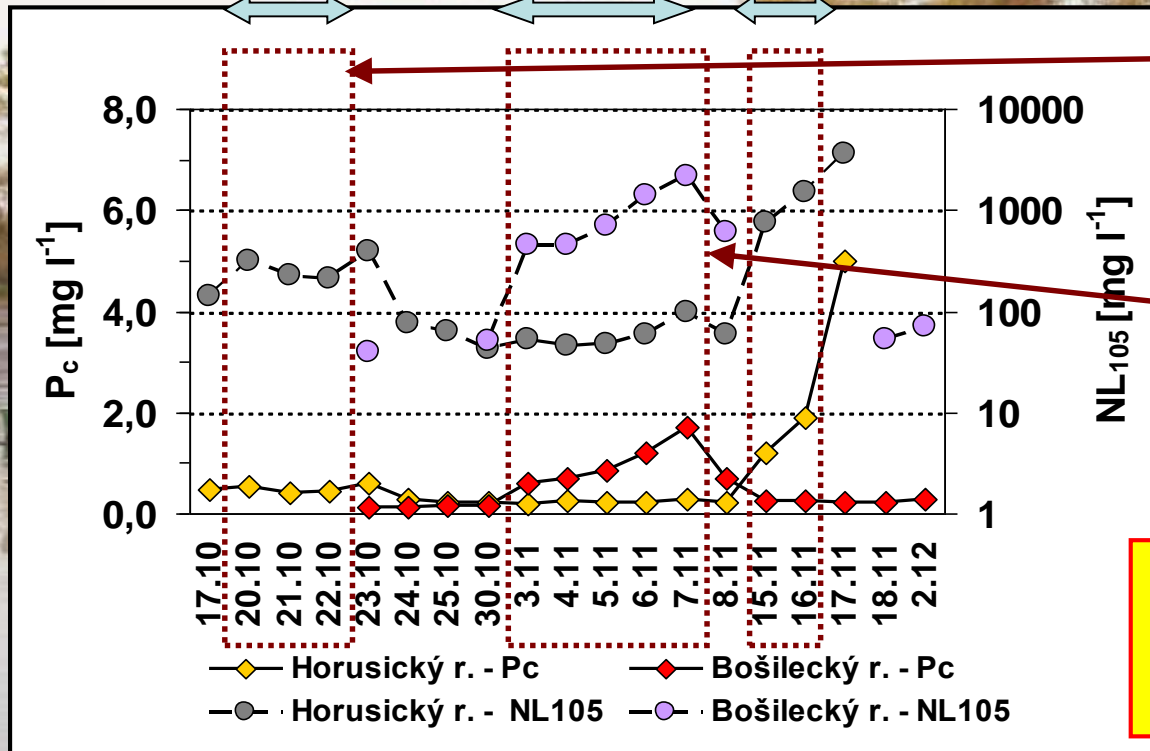
SZP – roční specifické zatížení z povodí

SOP – roční specifický odnos z povodí

- **Relativně vysoké specifické zatížení Prozp (52% z celkového P)**
☞ bodové zdroje?
- **Vysoká retence N, zvláště pak N-NO₃⁻.**
- **Vysoký odnos NL** ☞ eroze, výše ležící rybník Bošilecký (výlov).

Horusický I. fáze

Horusický Bošilecký II. fáze

Relativně nízké koncentrace P odbahnění loviště?

Průtok vody z loveného Bošileckého rybníka usazování NL a P v lovišti a stokách Horusického rybníka

>90% transportovaného fosforu je v partikulované formě vázané na NL!

➤ Horusický výlov – 0,32 t P_c (8%), 186 t NL₁₀₅ (18%), objem odteklé vody – 3%

➤ Bošilecký výlov – 0,42 t P_c (20%), 376 t NL₁₀₅ (42%), objem odteklé vody – 6%

➤ Horusický výlov + strojení – 1,45 t P_c (35%), 437 t NL₁₀₅ (42%), objem odt. vody – 31%

➤ Bošilecký výlov + strojení – 0,65 t P_c (31%), 452 t NL₁₀₅ (51%), objem odt. vody – 21%

**Využitelnost sedimentu z Horusického rybníka podle vyhlášky 257/2009
Sb. o aplikaci sedimentu na zemědělskou půdu**

1.

Loviště – nadlimitní suma
BTEX: 3,2 mg kg⁻¹/0,4 mg kg⁻¹

Stáří: > 2 roky

3.

Trvalá deponie – nadlimitní
obsah skeletu > 4 mm: 14%/2%

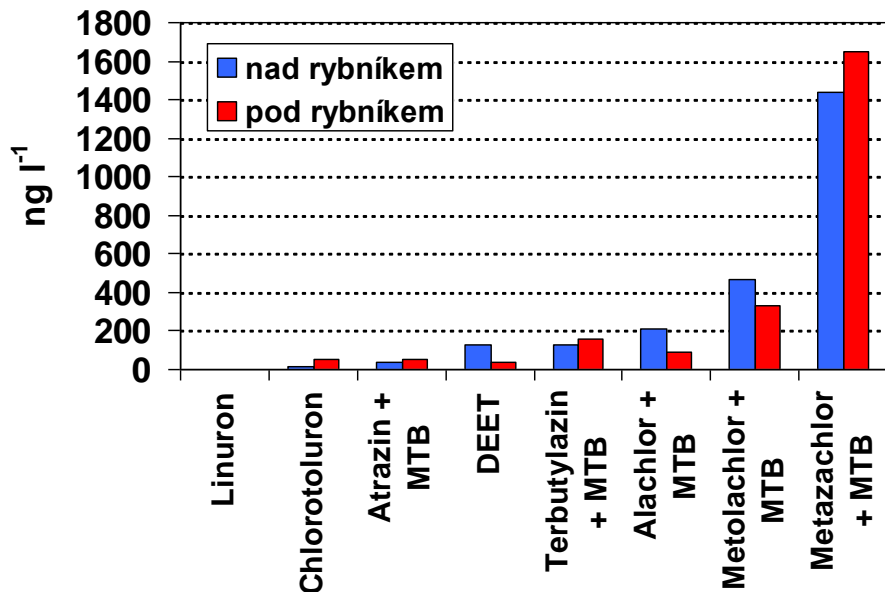

Stáří: max. 2 roky

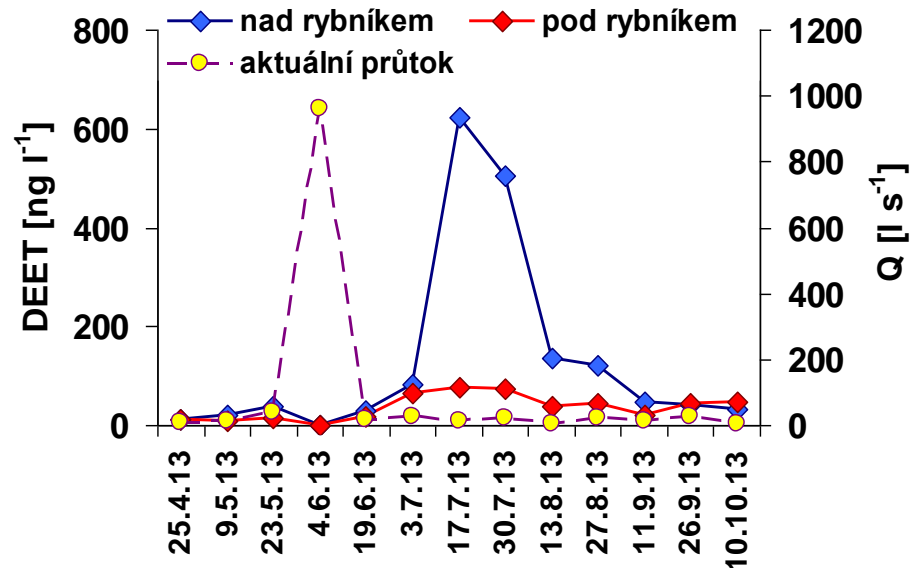
2.

Dočasná deponie – nadlimitní
obsah skeletu > 4 mm: 36%/2%

Bukovský potok (duben - říjen 2013)

DEET (diethyltoluamid) 2013

- Po průchodu rybníkem pozorováno snížení koncentrace mateřské látky a zvýšení koncentrace rozkladných produktů.
- Snížení koncentrace došlo u DEET, alachloru a metolachloru.
- V sedimentu všechny sledované látky pod mezí stanovitelnosti.
- V řadě případů nejvyšší koncentrace na přítoku v průběhu povodně (začátek června), opak DEET.
- Nutné postihnout všechny přítoky ➡ bilanční hodnocení.

Závěry

- Monitoring Horusického rybníka potvrdil velký potenciál rybníků v retenci fosforu a dusíku.
- Důležité je v případě dvouhorkově obhospodařovaných rybníků bilančně hodnotit celé sledované dvouletí (výrobní cyklus).
- V průběhu výlovu a vypouštění rybníka se transportuje velké množství P a NL. Množství transportovaného P je pravděpodobně možné snížit odbahněním loviště.
- Využití sedimentu pro zúrodnění polí (kontaminace, větší PR.....) ➡ transport sedimentu do VN, možná kontaminace v povodích ➡ nereálná těžba a následné využití sedimentu.
- Ohodnotit funkce rybníků a nevidět v nich jen prostředí pro chov ryb (např. retence živin a látek z bodových a difúzních zdrojů, přirozená čistící schopnost rybníka ve vztahu k budování nových ČOV ➡ NO_3 x Pc).

Děkuji za pozornost